

Zamanının En Hızlı İletişim Aracı Elektrikli Telgraf

Günümüzde haberleşmek için telefon, faks, internet gibi çeşitli iletişim araçlarını kullanıyoruz. Ancak artık pek kullanılsa da telgraf bir zamanlar yaygın olarak kullanılan bir iletişim aracıydı. Telgrafta mesajlar iletilirken Mors alfabesi adı verilen bir kodlama sisteminden yararlanılırdı. Şimdi bu aracı ve Mors alfabesini tanımaya ne dersiniz?

Elektrikli telgraf 19. yüzyılın başında icat edildi. Bundan kısa bir süre sonra mesajların telgrafla iletilmesini kolaylaştırmak amacıyla ABD'li bilim insanı Samuel F. B. Morse özel bir kodlama sistemi geliştirdi. Bu kodlama sistemine Mors alfabesi adı verildi.

Mors alfabesiyle bir mesajın nasıl iletildiğini anlamak için öncelikle elektrikli telgrafın nasıl çalıştığına bir göz atalım. Bu telgrafla mesajlar elektrik sinyallerine dönüştürülerek iletilirdi. Mors alfabesinde harfler, sayılar ve noktalama işaretleri uzun ve kısa sinyallerin farklı şekillerde bir araya gelmesiyle oluşur. Uzun sinyaller çizgilere, kısa sinyallerse noktalara karşılık gelir.

Uluslararası Mors Alfabesi'nde Türkçedeki ç, ğ, ı, ö, ş ve ü harfleri yoktur. Bu nedenle bu harfler yerine benzer harflerin kodlamaları kullanılır. Örneğin, ç harfi yerine c harfi kodlanır.

Eskiden telgraf sisteminde vericiler ve alıcılar bulunurdu. Vericinin üzerinde bir kol vardı. Bu kola basıldığında bir devre tamamlanır ve elektrik sinyali oluşurdu. Elektrik sinyalleri kablolar aracılığıyla alıcıya iletilirdi. Kola uzun ya da kısa basılarak sinyallerin uzun ya da kısa olması sağlanırdı.

Dergimizin
ekinde
Uluslararası
Mors Alfabeti'ni
bulabilirsiniz.

Bazı telgraf alıcılarında dönen bir silindire sarılı bir kâğıt şerit ve bir de kalem bulunurdu. Elektrik sinyallerinin gelmeye başlamasıyla birlikte bu silindir dönmeye başlardı. Bu sırada kalem elektrik sinyallerinin kısa ya da uzun oluşuna bağlı olarak kâğıdın üzerine nokta ve çizgiler çizerdi. Bu nokta ve çizgiler bir görevli tarafından Mors alfabesine göre çözümlenir ve sözcüklere dönüştürülürdü. Telgraf zaman içinde elektrik sinyallerini kısa ve uzun "bip" seslerine dönüştürecek şekilde geliştirildi. Bu sesler bir görevli tarafından yazıya dönüştürülürdü. Böylece mesajlar hızlı bir şekilde alınmaya başlandı.

Telgraf bir mesajı uzaktaki bir kişiye iletmenin en hızlı yoluydu. Telgraf göndermek isteyen biri mesajını postanedeki görevliye verirdi. Görevli bu mesajı, onu alacak kişinin bulunduğu yerdeki postaneye Mors alfabesine göre kodlayarak gönderirdi. Mesajı anında alan görevliyse kodlanmış mesajı yazıya dönüştürerek bir kâğıda yazardı. Ardından bir postacı mesajı alıcı kişiye götürürdü.

Mors alfabesiyle kodlanmış mesajlar yanıp sönen ışık ya da radyo sinyalleri kullanılarak da iletebilir.

Thinkstock

Burada üstte kâğıt şeritli bir telgraf alıcısını, alttaysa bir telgraf vericisini görüyorsunuz.

Elfeneriyle Mesajlaşma Oyunu
İki arkadaş Mors alfabesiyle mesajlaşma oyunu oynayabilirsiniz. Bu oyunda her biriniz için bir elfeneri gerekiyor. Birbirinizden uzakta durun. Sonra da elfenerini yakıp söndürerek Mors alfabesiyle mesajlaşmaya çalışın.

Suzan Lema Gençer
Çizim: Nazlı Tunalı

Yazımızın hazırlanmasına katkılarından dolayı Karadeniz Teknik Üniversitesi Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Anabilim Dalı'ndan Yrd. Doç. Dr. Özkan Uğurlu'ya teşekkür ederiz.